

Crna Gora

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

**Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije
upravljanja hemikalijama 2024-2026. godina, za 2025. godinu**

april 2026. godine

SADRŽAJ:

Spisak skraćenica:	3
UVODNI REZIME	4
INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA I PRATEĆIH INDIKATORA UČINKA.....	6
Operativni cilj 1: Poboljšana harmonizovanost propisa u oblasti upravljanja hemikalijama i povezanim oblastima sa relevantnim odredbama pravne tekovine EU	6
Operativni cilj 2. Unaprijeđeni administrativni i stručni kapaciteti za implementaciju propisa o hemikalijama i biocidnim proizvodima.....	9
Operativni cilj 3. Obezbijeđeni funkcionalni IT alati za upravljanje podacima o hemikalijama i biocidnim proizvodima	11
Operativni cilj 4. Poboljšano upravljanje rizikom od hemikalija i proizvoda koji ih sadrže	12
TABELA 1 – TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE	15
PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA	34

Spisak skraćenica:

AZŽS - Agencija za zaštitu životne sredine

BPR - Uredba EU br: 528/2012 o biocidnim proizvodima

CETI – D.O.O. Centar za ekotoksikološka ispitivanja

CLP - Uredba broj 1272/2008 koja se odnosi na klasifikaciju, označavanje i pakovanje supstanci i smješa

CPX - Vježba komandnog mjesta (Command Post Exercise)

ECHA – Evropska Agencija za hemikalije

EU – Evropska unija

EK - Evropska komisija

IUCLID – Internacionalna uniformna baza podataka o hemijskim informacijama (International Uniform Chemical Information Database)

IPA - Instrument za pretpristupnu pomoć

MERS- Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

MUP - Ministarstvo unutrašnjih poslova

NIP - Nacionalni plan implementacije

PCB – Polihlorovani bifenili

PIC - Postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja

PMF - Prirodno matematički fakultet

POPs – Dugotrajne organske zagađujuće supstance

REACH – Uredba EU br. 1907/2006 o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju hemikalija

SZB – Sredstva za zaštitu bilja

TAIEX - Kancelarija za tehničku pomoć i razmjenu informacija

UNDP - Program Ujedinjenih nacija za razvoj

UBHVFP - Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove

UIP - Uprava za inspekcijske poslove

UVODNI REZIME

Nacionalna strategija upravljanja hemikalijama za period 2024–2026. godine zasnovana je na sveobuhvatnoj analizi postojećeg stanja i definiše ključne strateške pravce i mjere za unapređenje sistema upravljanja hemikalijama u Crnoj Gori. Strategija uzima u obzir iskustva iz prethodnog perioda implementacije, potrebu za daljim razvojem institucionalnog i regulatornog okvira, kao i obavezu kontinuiranog usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije.

Opšti cilj Strategije je unaprijeđeno upravljanje hemikalijama i smanjenje rizika od opasnih hemikalija i proizvoda koji ih sadrže, uz obezbjeđivanje visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine. Ovaj cilj ostvaruje se kroz realizaciju sljedećih operativnih ciljeva:

- unapređenje usklađenosti nacionalnih propisa sa pravnom tekovinom Evropske unije;
- jačanje administrativnih i stručnih kapaciteta za sprovođenje propisa o hemikalijama i biocidnim proizvodima;
- uspostavljanje funkcionalnih informacionih alata za upravljanje podacima o hemikalijama i biocidnim proizvodima;
- unapređenje upravljanja rizicima od hemikalija i proizvoda koji ih sadrže.

Uz Strategiju je usvojen i Akcioni plan za period 2024–2026. godine, koji obuhvata ukupno 24 aktivnosti usmjerene na ostvarivanje definisanih ciljeva. Realizacijom planiranih mjera očekuje se efikasnija primjena propisa, smanjenje rizika od opasnih hemikalija, bolja zaštita zdravlja ljudi i životne sredine, kao i povećanje konkurentnosti privrede kroz usklađivanje sa standardima Evropske unije. U sprovođenje pojedinih aktivnosti, pored nadležnih institucija, uključeni su i predstavnici naučno-istraživačkog sektora, stručnih institucija i Privredne komore Crne Gore.

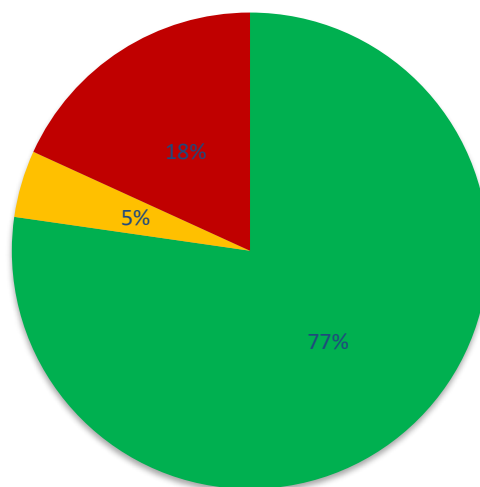
Ovaj Izvještaj daje pregled realizacije aktivnosti predviđenih Akcionim planom za 2025. godinu, uključujući stepen njihove realizacije, ostvarene rezultate i identifikovane izazove u sprovođenju Strategije.

Na osnovu sprovedene analize utvrđeno je da je tokom 2025. godine od ukupno 22 planirane aktivnosti uspješno realizovano 17 aktivnosti, jedna aktivnost je djelimično realizovana, dok 4 aktivnosti nijesu realizovane. U procentualnom iznosu, to znači da je 77% aktivnosti realizovano, 4% djelimično realizovano, dok 18% aktivnosti nijesu realizovane u izvještajnom periodu.

Rezultati ostvareni tokom 2025. godine ukazuju na kontinuiran napredak u procesu usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, jačanju stručnih kapaciteta nadležnih institucija i unapređenju institucionalnog okvira za upravljanje hemikalijama. Istovremeno, identifikovani su i određeni izazovi, posebno u pogledu ograničenih administrativnih kapaciteta, razvoja informacionih sistema i potrebe za dodatnim aktivnostima u oblasti informisanja i edukacije zainteresovanih strana.

Ostvareni rezultati doprinose daljem usklađivanju nacionalnog sistema upravljanja hemikalijama sa standardima Evropske unije, što predstavlja važan element u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji u okviru pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene.

Realizacija aktivnosti u 2025. godini

■ Realizovano ■ Djelimično realizovano ■ Nerealizovano

U okviru Operativnog cilja 1, koji se odnosi na unapređenje usklađenosti nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti hemikalija i povezanih oblasti, nastavljene su aktivnosti na donošenju i izmjenama podzakonskih akata u skladu sa relevantnim EU regulativama. Ove aktivnosti doprinose daljem povećanju stepena harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa EU standardima.

Operativni cilj 2 usmjeren je na jačanje administrativnih i stručnih kapaciteta za implementaciju propisa o hemikalijama i biocidnim proizvodima. Tokom 2025. godine realizovan je niz obuka, radionica i studijskih posjeta uz podršku međunarodnih partnera, čime su dodatno unaprijeđena znanja i kapaciteti zaposlenih u nadležnim institucijama za primjenu EU zakonodavstva i procjenu rizika od hemikalija.

Kroz Operativni cilj 3, koji se odnosi na uspostavljanje funkcionalnih IT alata za upravljanje podacima o hemikalijama i biocidnim proizvodima, nastavljene su aktivnosti na razvoju i nadogradnji informacionog sistema za upravljanje podacima, uključujući integraciju registara hemikalija i biocidnih proizvoda i unapređenje funkcionalnosti softverskog rješenja.

U okviru Operativnog cilja 4, koji se odnosi na unapređenje upravljanja rizicima od hemikalija i proizvoda koji ih sadrže, sprovedene su aktivnosti usmjerene na informisanje javnosti i privrede o hemijskim rizicima, izradu nacionalnog profila izloženosti azbestu, kao i jačanje kapaciteta za reagovanje u slučaju hemijskih akcidenata i nadzor nad zastarjelim hemikalijama u industrijskim objektima.

Osvrt na utrošena finansijska sredstva

Analiza utrošenih finansijskih sredstava u okviru realizacije Akcionog plana za 2025. godinu ukazuje da je značajan dio aktivnosti sproveden bez potrebe za dodatnim finansijskim izdvajanjima, odnosno kroz redovne budžetske aktivnosti nadležnih institucija. Ovo se posebno

odnosi na aktivnosti u oblasti normativnog usklađivanja, izrade podzakonskih akata, kao i dio aktivnosti informisanja i koordinacije, koje su realizovane korišćenjem postojećih administrativnih kapaciteta.

Istovremeno, za realizaciju pojedinih aktivnosti koje zahtijevaju specifična stručna znanja, tehničku podršku ili međunarodnu saradnju, obezbijedena su sredstva iz međunarodnih izvora finansiranja, uključujući IPA fondove, TAIEX instrument, kao i projekte podržane od strane međunarodnih organizacija (npr. UNDP/GEF inicijative). Ova sredstva su bila ključna za sprovođenje obuka, radionica, izradu stručnih analiza i razvoj određenih sistemskih rješenja.

Ukupan iznos realizovanih finansijskih sredstava za sprovođenje aktivnosti iz Akcionog plana u 2025. godini iznosi 54.000 eura i 53.000 američkih dolara, pri čemu su sredstva dominantno obezbijedena iz međunarodnih izvora finansiranja (IPA, TAIEX i UNDP/GEF projekti).

Uočava se da pojedine planirane aktivnosti, naročito u oblasti razvoja informacionih sistema (npr. nadogradnja softverskog rješenja i integracija registara), nijesu realizovane u planiranom obimu, što se odrazilo i na nizak nivo realizacije planiranih finansijskih sredstava u tim segmentima. Razlozi za to uključuju tehničku složenost aktivnosti, potrebu za dodatnim usklađivanjem sistema, kao i ograničene administrativne kapacitete.

INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA I PRATEĆIH INDIKATORA UČINKA

Operativni cilj 1: Poboljšana harmonizovanost propisa u oblasti upravljanja hemikalijama i povezanim oblastima sa relevantnim odredbama pravne tekovine EU

Indikator operativnog cilja: Procentualni udio broja usvojenih harmonizovanih propisa u oblasti upravljanja hemikalijama i povezanim oblastima u odnosu na ukupan broj propisa planiranih za donošenje, shodno Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG)

Polazna vrijednost ~75%*

Prelazna vrijednost ~80%

Ciljna vrijednost ~85%

Postignuta vrijednost indikatora / ključne aktivnosti koje su realizovane

Tokom 2025. godine nastavljene su aktivnosti na daljem usklađivanju nacionalnog zakonodavstva u oblasti hemikalija i biocidnih proizvoda sa pravnom tekovinom Evropske unije. Na osnovu realizovanih aktivnosti, nastavljeno je unapređenje harmonizacije propisa u ovoj oblasti, čime su stvoreni uslovi za dostizanje planirane ciljne vrijednosti od najmanje 85%.

U cilju daljeg usklađivanja sa EU zakonodavstvom, izvršene su izmjene i dopune više podzakonskih akata u oblasti hemikalija i biocidnih proizvoda.

Na osnovu Zakona o hemikalijama ažurirani su sljedeći propisi:

- Uredba o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu („Službeni list Crne Gore“, br. 70/18, 76/20, 134/22, 57/24, 112/25), kojom su u nacionalno zakonodavstvo prenesena ograničenja i zabrane iz Aneksa XVII Uredbe REACH, uključujući i njene izmjene. Ovom uredbom su takođe prenesene odredbe koje se odnose na listu postojanih organskih zagađujućih supstanci (POPs) koje podliježu zabrani, kao i maksimalno dozvoljeni sadržaj isparljivih organskih jedinjenja (VOC) u bojama i lakovima u skladu sa relevantnim propisima EU.
- Pravilnik o klasifikaciji, pakovanju i označavanju hemikalija u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom Ujedinjenih nacija („Službeni list Crne Gore“, br. 85/17, 117/21, 17/24, 116/25), kojim se dodatno usklađuje nacionalni sistem klasifikacije, označavanja i pakovanja hemikalija sa Uredbom (EZ) br. 1272/2008 (CLP) i njenim izmjenama.

U oblasti biocidnih proizvoda donijeti su sljedeći propisi:

- Uredba o visini troškova u postupku izdavanja odobrenja za stavljanje biocidnih proizvoda na tržište i njihovu upotrebu („Službeni list Crne Gore“, br. 21/25), kojom su u nacionalno zakonodavstvo prenesene odredbe Uredbe (EU) br. 564/2013 koje se odnose na naknade koje se plaćaju Evropskoj agenciji za hemikalije (ECHA).
- Pravilnik o načinu vršenja inspeksijskog nadzora, dokumentaciji koja se podnosi uz zahtjev, obrascu zahtjeva, broju i veličini uzoraka, obavještanju o zadržanim pošiljkama i sadržaju izvještaja o uvozu biocidnih proizvoda ili aktivnih supstanci („Službeni list Crne Gore“, br. 027/25 od 18.03.2025), kojim su detaljnije uređeni postupci kontrole uvoza i nadzora nad prometom biocidnih proizvoda.

U cilju usklađivanja sa EU propisima koji se odnose na uvoz i izvoz opasnih hemikalija, izvršene su izmjene sljedećih propisa:

- Pravilnik o prethodnom obavještanju o izvozu hemikalija („Službeni list Crne Gore“, br. 61/17, 116/20, 50/23, 015/25), kojim su prenesene odredbe Uredbe (EZ) br. 649/2012 (PIC).
- Pravilnik o listi opasnih hemikalija i proizvoda čiji je izvoz zabranjen („Službeni list Crne Gore“, br. 71/18, 68/20, 99/20, 86/22, 44/25), kojim je u nacionalno zakonodavstvo prenesen Aneks V navedene uredbe.

Takođe, u maju 2025. godine Vlada Crne Gore usvojila je Akcioni plan za sprovođenje Minamata konvencije za period 2025–2026, čime se dodatno unapređuje okvir za upravljanje živom i njenim jedinjenjima u skladu sa međunarodnim obavezama i EU standardima.

Dalje, u cilju usklađivanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja i podzakonskih propisa sa ažuriranim odredbama pravne tekovine EU o sredstvima za zaštitu bilja donošeno je nekoliko podzakonskih akata:

- Program fitosanitarnih mjera za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 42/25);
- Lista aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 13/25);
- Program za unaprjeđenje sistema za postupanje i upravljanje otpadom odnosno za postupanje sa ambalažom nakon upotrebe pesticida za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25);
- Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25);

- Program post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja – monitoring formulacija za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25);
- Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25);
- Program monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25);
- Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25);
- Program monitoringa održive upotrebe pesticida na gazdinstvima za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25);
- Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG“, broj 53/25);
- Izvještaj o sprovođenju Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za 2025. godinu;
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o upotrebi sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG“, broj 01/26);
- Pravilnik o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrane ili hrane za životinje. („Službeni list CG“, broj 116/25);
- Pravila za kontrolu uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja broj 004-309/25-7.

Takođe, realizovano je sprovođenje specijalističkog kursa:

U skladu sa članom 6 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja („Službeni list CG“, broj 51/08 i 18/14) sprovodi se specijalistički kurs za osposobljavanje. Tokom 2025. godine Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, u saradnji sa Inovaciono-preduzetničkim centrom „Tehnopolis“, organizovala je obuke u Nikšiću, Baru i Zeti. Ove obuke dio su aktivnosti usmjerenih na uspostavljanje sistema Evropske unije u oblasti prometa i upotrebe pesticida. U skladu sa tim sistemom, sredstva za zaštitu bilja ubuduće će moći da kupuju isključivo lica koja posjeduju legitimaciju kao dokaz da su prošla propisanu obuku. U 2025. godini ukupno 81 lice je pohađalo obuku profesionalnih korisnika sredstava za zaštitu bilja.

Tokom 2025. godine donijete su izmjene i dopune propisa o sredstvima za ishranu bilja, i to:

- Program monitoringa karakteristika sredstava za ishranu bilja za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 49/25);
- Program monitoringa nitrata u hrani biljnog porijekla za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25).

Na osnovu Uredbe o predmetima i materijalima koji dolaze u kontakt sa hranom donešeni su sledeći propisi:

- Pravilnik o posebnim uslovima za plastične materijale i predmete koji dolaze u kontakt sa hranom („Službeni list CG“, broj 120/25);
- Pravilnik o materijalima i predmetima od reciklirane plastike koji dolaze u kontakt sa hranom („Službeni list CG“, broj 145/25); i
- Naredba o posebnim uslovima za aktivne i inteligentne materijale i predmete koje dolaze u kontakt sa hranom („Službeni list CG“, broj 140/25).

Izazovi u ostvarivanju operativnog cilja

Harmonizacija zakonodavstva u oblasti hemikalija sa pravnom tekovinom Evropske unije i dalje predstavlja složen i dugotrajan proces, s obzirom na veliki broj uredbi i direktiva koje je potrebno prenijeti i redovno ažurirati. Dodatni izazov predstavlja ograničen broj stručnog

kadra uključenog u proces usklađivanja i implementacije propisa, kao i potreba za kontinuiranim stručnim usavršavanjem zaposlenih radi praćenja čestih izmjena EU zakonodavstva. Takođe, izazov predstavlja obezbjeđivanje adekvatne koordinacije između različitih sektora nadležnih za hemikalije, biocidne proizvode i upravljanje otpadom.

Operativni cilj 2. Unaprijeđeni administrativni i stručni kapaciteti za implementaciju propisa o hemikalijama i biocidnim proizvodima

Indikator učinka 1: Broj zaposlenih na poslovima upravljanja hemikalijama u nadležnim organima

<u>Polazna vrijednost:</u>				<u>Prelazna vrijednost:</u>				<u>Ciljna vrijednost:</u>			
AZŽS: 3		MERS: 2		AZŽS: 5		MERS: 3		AZŽS: 6		MERS: 3	
2 Ž	1 M	2 Ž	0 M	3 Ž	2 M	2 Ž	1 M	3 Ž	3 M	2 Ž	1 M

Tokom 2025. godine nije došlo do povećanja broja zaposlenih na poslovima upravljanja hemikalijama u nadležnim institucijama. U Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) broj zaposlenih koji obavljaju ove poslove ostao je nepromijenjen. U Agenciji za zaštitu životne sredine (AZŽS) došlo je do promjene u rasporedu poslova, usljed čega je jedan službenik koji je ranije bio angažovan na poslovima upravljanja hemikalijama raspoređen na druge radne zadatke, tako da trenutno dva zaposlena obavljaju poslove u ovoj oblasti, što samo po sebi predstavlja smanjenje broja zaposlenih iz ove oblasti.

Planirano jačanje administrativnih kapaciteta kroz nova zapošljavanja nije realizovano, prvenstveno usljed ograničenja u zapošljavanju u javnoj upravi.

Ovakva situacija može dugoročno uticati na efikasnost sprovođenja zakonodavstva u oblasti hemikalija, posebno imajući u vidu obim obaveza koje proizilaze iz procesa usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije.

U narednom periodu potrebno je razmotriti mogućnosti za dodatno kadrovsko jačanje nadležnih institucija kako bi se osigurala efikasnija implementacija i praćenje EU zakonodavstva u ovoj oblasti.

Indikator učinka 2: Broj zaposlenih u nadležnim organima i/ili eksterno angažovanih stručnjaka koji su završili specifične kurseve za procjenu rizika od hemikalija i biocidnih proizvoda

Polazna vrijednost 2022: 0Ž	Polazna vrijednost 2022: 0M	Prelazna vrijednost 2024: 1Ž	Prelazna vrijednost 2024: 1M	Ciljna vrijednost 2024: 5Ž	Ciljna vrijednost 2024: 5M
-----------------------------	-----------------------------	------------------------------	------------------------------	----------------------------	----------------------------

Tokom 2025. godine nastavljene su aktivnosti na jačanju stručnih kapaciteta zaposlenih u institucijama nadležnim za upravljanje hemikalijama, kroz učešće u međunarodnim obukama, radionicama i studijskim posjetama organizovanim uz podršku Evropske komisije, Evropske agencije za hemikalije (ECHA) i TAIEX instrumenta.

U cilju unapređenja znanja i vještina u oblasti implementacije EU zakonodavstva o hemikalijama, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Radionica o pripremi bezbjednosno-tehničkih listova (SDS) u skladu sa zahtjevima EU zakonodavstva, Podgorica, 16–17. jul 2025;
- Međunarodna radionica o zakonodavstvu EU u oblasti hemikalija za IPA korisnike, Podgorica, 11–12. novembar 2025;
- Studijska posjeta Madridu o implementaciji REACH regulative, oktobar 2025, u kojoj su učestvovali predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine, Ministarstva ekologije, kao i sanitarni i ekološki inspektori.

Pored toga, organizovana je i stručna obuka pod nazivom “Environmental and Human Health Risk Assessment of Chemicals in the EU – Principles and Regulatory Practices”, održana u Podgorici 25–26. avgusta 2025. godine, koja je bila namijenjena predstavnicima institucija, regulatornih tijela, naučno-istraživačkih institucija i međunarodnih organizacija, a fokusirana je na principe procjene rizika od hemikalija, regulatorne prakse EU i procjenu rizika od biocida.

Kroz ove aktivnosti dodatno su unaprijeđena znanja i kapaciteti zaposlenih za primjenu EU propisa, uključujući REACH, CLP i BPR regulativu, kao i za sprovođenje inspeksijskog nadzora i procjenu rizika od hemikalija i biocidnih proizvoda.

Planirane aktivnosti za 2026. godinu uključuju organizovanje dodatnih radionica koje će obuhvatiti oblasti biocidnih proizvoda, isparljivih organskih jedinjenja (VOC) i deterdženata, kao i ekspertsku misiju u oblasti CLP regulative usmjerenu na unapređenje inspeksijskih praksi, kontrolnih lista i integrisane primjene REACH, CLP i BPR zakonodavstva.

U okviru reorganizacije Kliničkog centra Crne Gore, uspostavljen je Centar za kontrolu trovanja u okviru Klinike za epidemiologiju i toksikologiju. Trenutno je u toku proces zapošljavanja stručnog kadra, dok se početak operativnog rada centra očekuje u narednom periodu. Uspostavljanje ovog centra predstavlja značajan korak ka jačanju nacionalnih kapaciteta za odgovor na incidente povezane sa izlaganjem hemikalijama.

Izazovi u ostvarivanju operativnog cilja

Glavni izazov u ostvarivanju ovog operativnog cilja odnosi se na ograničene administrativne kapacitete u institucijama nadležnim za upravljanje hemikalijama i biocidnim proizvodima. Tokom izvještajnog perioda nije došlo do planiranog povećanja broja zaposlenih, a dodatno je u Agenciji za zaštitu životne sredine došlo do promjene u rasporedu poslova, usljed čega je jedan službenik raspoređen na druge radne zadatke. Navedene okolnosti uticale su na povećano opterećenje postojećeg kadra.

Dodatni izazov predstavlja potreba za kontinuiranim stručnim usavršavanjem zaposlenih, imajući u vidu kompleksnost i česte izmjene zakonodavstva Evropske unije u oblasti hemikalija, uključujući REACH, CLP i BPR regulative. Iako su realizovane određene obuke uz podršku međunarodnih partnera, i dalje postoji potreba za specijalizovanim treninzima u oblasti procjene rizika, evaluacije tehničkih dosijea i sprovođenja inspeksijskog nadzora.

Takođe, izazov predstavlja i ograničen broj zahtjeva za procjenu biocidnih proizvoda, što usporava praktično jačanje stručnih kapaciteta u ovoj oblasti. U narednom periodu potrebno je dodatno raditi na informisanju privrednih subjekata o procedurama i obavezama u vezi sa registracijom i procjenom biocidnih proizvoda.

Dalje jačanje institucionalnih kapaciteta, kroz zapošljavanje dodatnog stručnog kadra, kontinuirane obuke i unapređenje međuinstitucionalne saradnje, predstavlja ključni preduslov za efikasnu implementaciju i sprovođenje EU zakonodavstva u oblasti hemikalija i biocidnih proizvoda.

Operativni cilj 3. Obezbijeđeni funkcionalni IT alati za upravljanje podacima o hemikalijama i biocidnim proizvodima

Indikator operativnog cilja: Broj prijava za upis u Registar hemikalija i/ili Registar biocidnih proizvoda primljenih u elektronskoj formi preko web-portala

Postignuta vrijednost indikatora / ključne aktivnosti koje su realizovane

Tokom 2025. godine nastavljene su aktivnosti na unapređenju informacionih sistema za upravljanje podacima o hemikalijama i biocidnim proizvodima. U okviru Agencije za zaštitu životne sredine nastavljena je nadogradnja softverskog alata 3R, koji se koristi za upravljanje podacima o otpadu, sa ciljem integracije Registra hemikalija i Registra biocidnih proizvoda u jedinstveni informacioni sistem.

Planirana nadogradnja obuhvata uspostavljanje funkcionalnosti koje će omogućiti automatizovani proces registracije hemikalija i biocidnih proizvoda, elektronsko podnošenje prijave putem web-portala, kao i efikasnije upravljanje i razmjenu podataka između nadležnih institucija.

Razvoj ovog sistema ima za cilj unapređenje transparentnosti, efikasnije upravljanje podacima i olakšavanje administrativnih procedura za privredne subjekte kroz digitalizaciju postupka prijave hemikalija i biocidnih proizvoda.

Prema dostupnim podacima, 27 kompanija je trenutno registrovano u Nacionalnom registru hemikalija, dok se dalji razvoj IT sistema očekuje kroz završetak integracije registara i unapređenje funkcionalnosti softverskog rješenja.

Takođe, Nacionalni Help Desk nastavio je sa pružanjem podrške privrednim subjektima i drugim zainteresovanim stranama u vezi sa primjenom propisa o hemikalijama i biocidnim proizvodima, pri čemu je tokom 2025. godine odgovoreno na 12 upita.

Paralelno sa razvojem IT sistema, nastavljene su aktivnosti na jačanju kapaciteta za korišćenje digitalnih alata i EU platformi za upravljanje hemikalijama, uključujući učešće predstavnika nadležnih institucija u obukama i radionicama koje organizuje Evropska agencija za hemikalije (ECHA).

Izazovi u ostvarivanju operativnog cilja

Implementacija funkcionalnog IT sistema za upravljanje podacima o hemikalijama i biocidnim proizvodima i dalje predstavlja tehnički i organizaciono zahtjevan proces. Nadogradnja softverskog alata 3R, koja uključuje integraciju registara hemikalija i biocidnih proizvoda, zahtijeva dodatno usklađivanje različitih baza podataka, razvoj novih funkcionalnosti i prilagođavanje postojećih informacionih sistema.

Dodatni izazov predstavlja potreba za kontinuiranom tehničkom podrškom, kao i obuka zaposlenih za korišćenje novih funkcionalnosti sistema. U narednom periodu potrebno je nastaviti aktivnosti na završetku integracije registara, razvoju web-portala za elektronsko podnošenje prijava i unapređenju interoperabilnosti između relevantnih informacionih sistema.

Operativni cilj 4. Poboljšano upravljanje rizikom od hemikalija i proizvoda koji ih sadrže

U cilju ispunjenja navedenog cilja definisana su dva indikatora učinka:

1) Broj publikacija o opasnim hemikalijama koje se mogu naći u različitim proizvodima, povezanim rizicima i posebno osjetljivim grupama, objavljenih na web stranici Helpdeska

- Polazna vrijednost: 2022-2
- Prelazna vrijednost: 2024 -8
- Ciljna vrijednost: 2026 - 15

2) Količina zastarijelih hemikalija koje su uskladištene u industrijskim objektima u Crnoj Gori

- Polazna vrijednost: 2022~110 t
- Prelazna vrijednost 2024 ≤60 t
- Ciljna vrijednost: 2026 ≤20 t

Postignuta vrijednost indikatora/ključne aktivnosti koje su realizovane

Tokom 2025. godine nastavljeno je informisanje zainteresovanih strana o hemikalijama putem Nacionalnog help-deska i unapređenje aktivnosti u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima. Na internet stranici Agencije za zaštitu životne sredine, u okviru help-desk odjeljka (<https://epa.org.me/help-desk/>), dostupni su informativni materijali, uputstva i dokumentacija koju zainteresovane strane dostavljaju u postupcima izdavanja dozvola i rješenja u skladu sa Zakonom o hemikalijama i Zakonom o biocidnim proizvodima.

Tokom 2025. godine nastavljen je rad na unapređenju kapaciteta institucija za implementaciju EU zakonodavstva u oblasti hemikalija kroz učešće na međunarodnim sastancima, radionicama i obukama. Aktivnosti su uključivale mjesečne online radionice i treninge o implementaciji REACH, CLP i BPR regulative, kao i učešće na više međunarodnih stručnih događaja.

U Podgorici je 27. februara 2025. godine održana radionica „Jačanje sinergije između Bazelske, Roterdamske, Stokholmske i Minamatske konvencije“. Takođe, u Podgorici je 16–17. jula 2025. godine održana TAIEX radionica o izradi bezbjednosnih listova (Safety Data Sheets – SDS) u skladu sa zahtjevima EU zakonodavstva, kao i TAIEX višedržavna radionica o EU zakonodavstvu o hemikalijama namijenjena podršci IPA korisnicima u procesu pristupanja Evropskoj uniji, održana 10–11. novembra 2025. godine.

Predstavnici nadležnih institucija učestvovali su i na međunarodnim sastancima i obukama u organizaciji Evropske agencije za hemikalije (ECHA), uključujući sastanak IPA godišnjeg sastanka i radionicu o biocidnim proizvodima (Helsinki, april 2025), sastanak mreže komunikatora država članica (MS Communicators Network Meeting), HelpNet sastanak (maj 2025), kao i obuku o korišćenju IT alata u ECHA (oktobar 2025). Takođe, realizovana je TAIEX studijska posjeta Madridu u oktobru 2025. godine, posvećena implementaciji REACH regulative.

Tokom 2025. godine održana je i RECETOX radionica na temu procjene rizika od hemikalijama u Podgorici (avgust 2025), kao i godišnji sastanak Tematske grupe za hemikalije u okviru EIONET mreže (TG Chemicals annual meeting) u novembru 2025. godine u Danskoj.

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga je u toku 2025. godine, radilo na promociji Pravilnika o mjerama zaštite na radu od rizika izloženosti azbestu ("Službeni list Crne Gore", br. 14/17), kojim se propisuju minimalni zahtjevi koje poslodavac treba da ispuni u obezbjeđivanju mjera zaštite i zdravlja na radu uključujući i granične vrijednosti, radi otklanjanja ili smanjenja rizika od nastanka povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom koje nastaju za vrijeme rada pri izlaganju zaposlenog azbestu. O obavezama poslodavca pri obezbjeđivanju mjera zaštite i zdravlja na radu pri izloženosti azbestu govorilo se na niz događaja koji su bili u organizaciji Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, a koji su okupili kako ključne zainteresovane strane, tako i poslodavce i zaposlene.

Aktivnost u okviru kojih se razmatrao uticaj na zaposlene koji na radnim mjestima na kojima se obavljaju poslovi pri kojima su izloženi ili mogu biti izloženi prašini koja potiče od azbesta ili materijala koji sadrži azbest, između ostalog jeste i konferencija povodom obilježavanja Svjetskog dana zaštite i zdravlja na radu, koja je okupila veliki broj ključnih aktera u kreiranju politike zaštite i zdravlja na radu, nadzora, i samih nosioca.

U cilju jačanja kapaciteta za odgovor na hemijske akcidente, od 1. do 3. decembra 2025. godine na Policijskoj akademiji u Danilovgradu održana je obuka „Jačanje kapaciteta službi za prvi odgovor u slučaju akcidenta tokom transporta opasnih materija“. Obuku je pohađalo 60 učesnika, od čega 30 pripadnika Uprave policije i 30 pripadnika operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje.

U odnosu na upravljanje zastarjelim hemikalijama u industrijskim objektima, tokom 2025. godine izvršen je inspekcijski nadzor u bivšoj Fabrici celuloze i papira u Beranama. Kao vlasnik hemikalija identifikovana je Opština Berane, kojoj je rješenjem naloženo da otpadne hemikalije preda ovlašćenom operateru za upravljanje otpadom koji posjeduje dozvolu Agencije za zaštitu životne sredine. Na predmetno rješenje ekološke inspekcije u septembru 2025. godine uložena je žalba, o kojoj drugostepeni organ još uvijek nije donio odluku.

Upravljanje zaostalim hemikalijama u bivšim industrijskim postrojenjima predstavlja važan aspekt zaštite životne sredine i smanjenja potencijalnih rizika po zdravlje ljudi.

Izazovi u ostvarivanju operativnog cilja

U procesu realizacije aktivnosti u okviru Operativnog cilja 4 identifikovano je nekoliko izazova koji utiču na dinamiku sprovođenja pojedinih mjera. Prije svega, ograničeni administrativni i

tehnički kapaciteti institucija nadležnih za upravljanje hemikalijama utiču na mogućnost intenzivnijeg sprovođenja edukativnih aktivnosti i pripreme dodatnih informativnih materijala za javnost i privredu.

Takođe, izazov predstavlja ograničena dostupnost laboratorijskih podataka koji bi omogućili redovno objavljivanje statističkih informacija o neusaglašenosti proizvoda u pogledu hemijskog sastava, što je preduslov za potpunu realizaciju aktivnosti koje se odnose na informisanje potrošača o potencijalnim rizicima.

Dodatno, upravljanje zastarjelim hemikalijama u bivšim industrijskim objektima zahtijeva kontinuiranu saradnju više institucija i rješavanje imovinsko-pravnih pitanja, što može usporiti donošenje odluka o njihovom zbrinjavanju ili preradi.

U narednom periodu biće potrebno dodatno unaprijediti međuinstitucionalnu saradnju, kao i nastaviti aktivnosti jačanja kapaciteta nadležnih institucija kroz međunarodne projekte, obuke i razmjenu iskustava sa institucijama Evropske unije.

TABELA 1 – TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE

Strateški cilj: Unaprijeđeno upravljanje hemikalijama i smanjen rizik od opasnih hemikalija i proizvoda koji ih sadrže										
OPERATIVNI CILJ 1: POBOLJŠANA HARMONIZOVANOST RELEVANTNIH PROPISA U OBLASTI UPRAVLJANJA HEMIKALIJAMA I POVEZANIM OBLASTIMA SA RELEVANTNIM ODREDBAMA PRAVNE TEKOVINE EU										
Indikator učinka 1: Procentualni udio donešenih harmonizovanih propisa u oblasti hemikalija i povezanim oblastima u odnosu na broj planiranih propisa za donošenje shodno PPCG										
Polazna vrijednost: stepen harmonizacije pojedinačnog propisa 75%		Prelazna vrijednost: povećanje polaznog stepena harmonizacije za najmanje 80%					Ciljna vrijednost: povećanje polaznog stepena harmonizacije za najmanje 85%			
Aktivnost	Indikator rezultata	Odgovorna institucija	Datum početka	Status realizacije	Planirani datum završetka	Novi rok za realizaciju (s obrazloženjem)	Planirana sredstva	Realizovana sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
Aktivnost 1.1. Dalje usklađivanje Zakona o hemikalijama i podzakonskih propisa sa ažuriranim odredbama pravne tekovine EU (REACH, CLP, PIC i POPs uredba).	Donešena Uredba o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu („Službeni list Crne Gore“, br. 70/18, 76/20, 134/22, 57/24, 112/25).	MERS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	U skladu sa izmjenama na EU nivou vršiti izmjene i dopune akata

	<p>Pravilnik o klasifikaciji, pakovanju i obilježavanju hemikalija u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom Ujedinjenih nacija (GHS) („Službeni list Crne Gore“, br. 85/17, 117/21, 17/24, 116/25).</p> <p>Donešeni su i Pravilnik o prethodnom obavještanju o izvozu hemikalija („Službeni list Crne Gore“, br. 61/17, 116/20, 50/23, 015/25), i Pravilnik o listi opasnih hemikalija i proizvoda čiji je izvoz zabranjen („Službeni list Crne Gore“, br. 71/18, 68/20, 99/20, 86/22, 44/25).</p>									
Aktivnost 1.2. Dalje usklađivanje Zakona o biocidnim	Vlada Crne Gore donijela je Uredbu o visini troškova u postupku	MERS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna	U skladu sa izmjenama na EU nivou vršiti izmjene i dopune akata

<p>proizvodima i podzakonskih propisa sa ažuriranim odredbama BPR Uredbe i odlukama EU o odobravanju aktivnih supstanci</p>	<p>izdavanja odobrenja za stavljanje biocidnih proizvoda na tržište i njihovu upotrebu („Službeni list Crne Gore“, br. 21/25), Donešen je i Pravilnik o načinu vršenja inspeksijskog nadzora, dokumentaciji koja se podnosi uz zahtjev, obrascu zahtjeva, broju i veličini uzoraka, obavještanju o zadržanim pošiljkama i sadržaju izvještaja o uvozu biocidnih proizvoda ili aktivnih supstanci („Službeni list Crne Gore“, br. 027/25 od 18.03.2025).</p>								<p>dodatna sredstva</p>	
<p>Aktivnost 1.4. Dalje usklađivanje Zakona o sredstvima za zaštitu bilja i</p>	<p>1)Program fitosanitarnih mjera za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 42/25);</p>	<p>MPŠV-UBHVFP</p>	<p>I 2024</p>	<p>REALIZOVANO</p>	<p>IV 2025</p>	<p>/</p>	<p>0.00€</p>	<p>0.00€</p>	<p>Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna</p>	<p>U skladu sa izmjenama na EU nivou vršiti izmjene i dopune akata</p>

<p>podzakonskih propisa sa ažuriranim odredbama pravne tekovine EU o sredstvima za zaštitu bilja</p>	<p>2)Lista aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 13/25); 3)Program za unaprjeđenje sistema za postupanje i upravljanje otpadom odnosno za postupanje sa ambalažom nakon upotrebe pesticida za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25); 4)Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25) 5)Program post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja - monitoring formulacija za 2025. godinu</p>								<p>dodatna sredstva</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	-------------------------	--

	<p>(„Službeni list CG“, broj 48/25); 6)Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25); 7)Program monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25); 8)Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25); 9)Program monitoringa održive upotrebe pesticida na gazdinstvima za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25); 10)Lista registrovanih sredstava za</p>									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>zaštitu bilja („Službeni list CG“, broj 53/25); 11)Izveštaj o sprovođenju Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za 2025.godinu; 12)Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o upotrebi sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG“, broj 01/26); 13)Pravilnik o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrane ili hrane za životinje. („Službeni list CG“, broj 116/25); 14)Pravila za kontrolu uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja broj 004-309/25-7; 15)Nacrt Zakona o sredstvima za</p>									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	zaštitu bilja od 21.7.2025. godine.									
Aktivnost 1.5. Usklađivanje Zakona o sredstvima za ishranu bilja i podzakonskih propisa sa važećom EU uredbom o đubrivima	(1)Program monitoringa karakteristika sredstava za ishranu bilja za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 49/25) (2)Program monitoringa nitrata u hrani biljnog porijekla za 2025. godinu („Službeni list CG“, broj 48/25) (3)Nacrt Zakona o sredstvima za ishranu bilja od 08.10.2025. godine	MPŠV-UBHVFP	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	U skladu sa izmjenama na EU nivou vršiti izmjene i dopune akata
Aktivnost 1.6. Usklađivanje propisa o igračkama i drugih propisa kojima sa utvrđuju liste supstanci koje su zabranjene ili ograničene u proizvodima koji sadrže hemikalije, sa ažuriranim	1)Pravilnik o posebnim uslovima za plastične materijale i predmete koji dolaze u kontakt sa hranom („Službeni list CG“, broj 120/25); 2)Pravilnik o materijalima i predmetima od	MZ, MPŠV-UBHVFP	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	U skladu sa izmjenama na EU nivou vršiti izmjene i dopune akata

odredbama EU propisa	reciklirane plastike koji dolaze u kontakt sa hranom („Službeni list CG”, broj 145/25); i 3)Naredba o posebnim uslovima za aktivne i inteligentne materijale i predmete koje dolaze u kontakt sa hranom („Službeni list CG”, broj 140/25).									
----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

OPERATIVNI CILJ 2: UNAPRIJEĐENI ADMINISTRATIVNI I STRUČNI KAPACITETI ZA IMPLEMENTACIJU PROPISA O HEMIKALIJAMA I BIOCIDNIM PROIZVODIMA

Indikator učinka 1: Broj zaposlenih na poslovima upravljanja hemikalijama u nadležnim organima;

Polazna vrijednost: AZŽS: 3 MERS: 2 2 Ž 1 M 2 Ž 0 M		Prelazna vrijednost: AZŽS: 5 MERS: 3 3 Ž 2M 2 Ž 1 M					Ciljna vrijednost: AZŽS: 6 MERS: 3 3 Ž 3 M 2 Ž 1 M			
Ostvarena vrijednost: 0										
Aktivnost	Indikator rezultata	Odgovor na institucija	Datum početka sprovođenja	Status realizacije	Planirani datum završetka	Novi rok za realizaciju (s obrazloženjem)	Planirana sredstva	Realizovana sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
Aktivnost 2.1. Jačanje administrativnih kapaciteta u oblasti upravljanja hemikalijama	Broj zaposlenih u MERS na poslovima upravljanja hemikalijama (MERS sa 2 na 3)	MERS	I 2024	NEREALIZOVANO	IV 2025	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	U saradnji sa Ministarstvom finansija i nadležnim institucijama razmotriti mogućnosti za dodatno

	Nije bilo novo zaposlenih									kadrovsko jačanje, uključujući raspisivanje konkursa ili preusmjerenje postojećih resursa
Aktivnost 2.2. Jačanje administrativnih kapaciteta u oblasti upravljanja hemikalijama	Broj zaposlenih u AZŽS na poslovima upravljanja hemikalijama (planirano povećanje sa 3 na 6 zaposlenih) Tokom izvještajnog perioda nije bilo novog zapošljavanja u Agenciji za zaštitu životne sredine. Takođe, usljed promjene u rasporedu poslova, jedan službenik koji je ranije obavljao poslove upravljanja hemikalijama raspoređen je na druge radne zadatke, tako da trenutno dva zaposlena obavljaju poslove u ovoj oblasti.	AZŽS	I 2024	NEREALIZOVANO	IV 2025		0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	Preporučuje se nastavak jačanja administrativnih kapaciteta kroz dodatne obuke i specijalizovane treninge za zaposlene, kao i razmatranje mogućnosti za zapošljavanje dodatnog stručnog kadra u skladu sa potrebama sistema upravljanja hemikalijama.

Indikator 2: Broj zaposlenih u nadležnim organima i/ili eksterno angažovanih stručnjaka koji su završili specifične kurseve za procjenu rizika od hemikalija i biocidnih proizvoda										
Polazna vrijednost 2022: 0Ž		Polazna vrijednost 2022: 0M		Prelazna vrijednost 2024: 1Ž		Prelazna vrijednost 2024: 1M		Ciljna vrijednost 2024: 5Ž		Ciljna vrijednost 2024: 5M
Aktivnost	Indikator rezultata	Odgovor na institucija	Datum početka sprovođenja	Status realizacije	Planiran i datum završetka	Novi rok za realizaciju (s obrazloženjem)	Planirana sredstva	Realizovana sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
Aktivnost 2.4. Organizacija o obuka o procjeni rizika od hemikalija i biocidnih proizvoda, za zaposlene u nadležnim organima i naučno-istraživačkim institucijama	Institutu za javno zdravlje Crne Gore (IJZCG) je odobreno pridruživanje inicijativi PARC (Partnerstvo za procjenu rizika od hemikalija), koja okuplja ključne partnere iz oblasti zdravlja, zaštite životne sredine i nauke, s ciljem unapređenja procjene rizika od hemikalija na EU nivou U avgustu 2025. godine održana je i RECETOX radionica na temu procjene rizika od hemikalija u Podgorici.	MERS, AZŽS, CETI, IJZCG, UCG	II 2024	REALIZOVANO	II 2025		70.000 € IPA/EC HA ili TAIE X	20.000€	PARC inicijativa	Aktivno uključiti Institut za javno zdravlje Crne Gore (IJZCG) u aktivnosti i projekte inicijative PARC, kako bi se osigurala razmjena znanja i najboljih praksi u oblasti procjene rizika od hemikalija

Aktivnost 2.5. Procjena biocida na osnovu podnešenog zahtjeva za ocjenu tehničkog dosijea	Nije bilo podnešenih zahtjeva	AZŽS	II 2024	NEREALIZOVANO	IV 2025		0.00€	0.00€	Sredstva će se obezbijediti iz budžeta ili donatorskih fondova	Organizovati informativne kampanje i radionice za proizvođače i uvoznike biocidnih proizvoda kako bi bili upoznati s procedurama i zahtjevima za podnošenje tehničkog dosijea
Aktivnost 2.6. Izrada Predloga projekta u cilju uspostavljanja Centra za kontrolu trovanja, u skladu sa Uputstvom za kontrolu trovanja koje je u okviru Internacionalnog programa za hemijsku bezbjednost izradila SZO	Izrađen predlog projekta o uspostavljanju Centra za kontrolu trovanja U okviru reorganizacije Kliničkog centra Crne Gore, uspostavljen je Centar za kontrolu trovanja u okviru Klinike za epidemiologiju i toksikologiju.	MZ, IJZ	I 2024	REALIZOVANO	IV 2024		0.00€	0.00€	Dio redovnih radnih aktivnosti	Aplicirati sa predlogom projekta u cilju obezbjeđivanja sredstava za uspostavljanje istog
Aktivnost 2.7. Sprovesti analizu nedostataka i potreba vezanih za postojeće	Izrađena analiza	MERS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025		9.000 USD	9.000 USD	GEF (UNDP)	Raditi na usklađivanju nacionalnih propisa sa zahtjevima Bazelske, Roterdamske,

zakonodavstvo za potrebe sinergijske implementacije Bazelske, Roterdamske, Stokholmske i Minamata konvencije										Stokholmske i Minamata konvencije, kako bi se osigurala njihova sinergijska primjena
Aktivnost 2.8. Izrada smjernica za implementaciju i izvještavanje ka Bazelskoj, Roterdamskoj, Stokholmskoj i Minamata konvenciji	Kroz projekat Jačanje sinergije između Bazelske, Stokholmske, Roterdamske i Minamata konvencije - pripremljena su: Uputstvo za implementaciju Bazelske konvencije, Uputstvo za upravljanje amalgamom, Uputstvo za POPs u e-otpadu, Uputstva za implementaciju Roterdamske i Minamatske konvencije i objavljeni na sajtu Agencije.	MERS, AZŽS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025		44.000 USD	44.000 USD	GEF (UNDP)	Organizovati radionice i informativne kampanje kako bi relevantne institucije, privredni subjekti i stručna javnost bili upoznati sa novim uputstvima i njihovom primjenom
CILJ 3 OBEZBJEĐENI FUNKCIONALNI IT ALATI ZA UPRAVLJANJE PODACIMA O HEMIKALIJAMA I BIOCIDNIM PROIZVODIMA										
Indikator učinka 1: Broj prijava za upis u Registar hemikalija i/ili Registar biocidnih proizvoda primljenih u elektronskoj formi preko web-portala										
Polazna vrijednost: 0		Prelazna vrijednost: 2 Ostvarena vrijednost: 0					Ciljna vrijednost: 30			

Aktivnost	Indikator rezultata	odgovorna institucija	Datum početka i sprovođenja	Status realizacije	Planirani datum završetka	Novi rok za realizaciju (s obrazloženjem)	Planirana sredstva	Realizovana sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
Aktivnost 3.1. Nabavka adekvatnih IT alata - softver i hardver, koji bi omogućili: adekvatno čuvanje i statističku obradu dostupnih podataka, online podnošenje prijave za upis u Registar, podršku za uspostavljanje sigurne veze sa EU bazama podataka	27 kompanija registrovano u Nacionalnom registru hemikalija, a softver 3R se nadograđuje radi integracije registara hemikalija i biocidnih proizvoda, uključujući automatizaciju procesa registracije.	AZŽS, MERS	IV 2024	DJELIMIČNO REALIZOVANO	IV 2025	/	130.000 € IPA	0.00	IPA	Osigurati redovno testiranje funkcionalnosti softvera 3R kako bi se identifikovale eventualne greške i prilagodile njegove mogućnosti potrebama korisnika. Proaktivno raditi na povezivanju sistema sa relevantnim evropskim bazama podataka kako bi se omogućila sigurna i efikasna razmjena informacija
Aktivnost 3.2. Organizacija seminara o korišćenju EU alata za	Obuka o korišćenju IT alata u ECHA, 6-7. oktobar 2025, Helsinki, Finska,	MERS, AZŽS, CETI, IJZCG, UCG	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025		20.000 €	10.000€	IOA-ECHA, ili TAIEX	Aplicirati za TAIEX studijsku posjetu za predstavnike Agencije za

upravljanje hemikalijama i biocidnim proizvodima, za nadležne organe i privredu	2 predstavnika Agencije ucestvovala									zaštitu životne sredina za upoznavanje sa radom u IUCLID i R4BP.
Aktivnost 3.3. Informisanje zainteresovanih strana o hemikalijama preko nacionalnog HelpDeska	Broj odgovora, Broj objavljenih publikacija Nacionalni help-desk nastavio je sa efikasnim radom, odgovorivši na 12 upita tokom 2025. godine.	AZŽS	II 2024	REALIZOVANO	IV 2025		0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta CG – nijesu potrebna dodatna sredstva	Proaktivno promovisati nacionalni HelpDesk putem zvanične web stranice, društvenih mreža, stručnih skupova i kampanja kako bi se povećala njegova upotreba
CILJ 4. POBOLJŠANO UPRAVLJANJE RIZIKOM OD HEMIKALIJA I PROIZVODA KOJI IH SADRŽE										
Indikator učinka 1: Broj publikacija o opasnim hemikalijama koje se mogu naći u različitim proizvodima, objavljenih na web stranici Helpdeska										
Polazna vrijednost 2		Prelazna vrijednost: 6 Ostvarena vrijednost: 8						Ciljna vrijednost: 10		
Aktivnost	Indikator rezultata	odgovorna institucija	Datum početka sprovođenja	Status realizacije	Planirani datum završetka	Novi rok za realizaciju (s obrazloženjem)	Planirana sredstva	Realizovana sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
Aktivnost 4.1. Izrada, objavljivanje i promocija publikacija o potencijalnom prisustvu opasnih	Na stranici Nacionalnog HelpDeska AZŽS objavljeni su informativni i promotivni materijali o opasnim	AZŽS, MERS, UCG, IJZCG, CETI	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025		0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	Nastaviti sa izradom i objavljivanjem informativnih publikacija i promotivnih materijala, posebno onih

hemikalija u različitim proizvodima, povezanim rizicima i preventivnim mjerama, sa posebnim fokusom na osjetljive grupe	hemikalijama i povezanim rizicima, uključujući materijale: CLP Quiz, Nove oznake, Pazi šta kupuješ!, Za bezbjednu dječju igru - Ftalati u igračkama, Azbest, materijal o prevenciji trovanja olovom, materijal za izvoznike u EU i uputstvo za operatere i reciklere otpada koji sadrži PBDEs, HBB i HBCD hemikalije.									koji se odnose na proizvode široke potrošnje i osjetljive grupe stanovništva
Aktivnost 4.2. Objavljivanje statističkih podataka koji kvalitativno i kvantitativno prikazuju stepen neusaglašenosti i različitih proizvoda u pogledu hemijskog sastava na osnovu rezultata sprovedenih lab. ispitivanja	Objavljena publikacija	UIP, MZ, IJZCG	I 2024	NEREALIZOVANO	IV 2025		0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta CG - nijesu potrebna dodatna sredstva	Preporučuje se da relevantne institucije razmotre mogućnost redovnog objavljivanja statističkih podataka o neusaglašenosti proizvoda u pogledu hemijskog sastava, na osnovu rezultata laboratorijskih analiza i

										tržišnog nadzora.
Aktivnost 4.3. Organizacija seminara za privredu o rizicima od SVHC i drugih veoma opasnih hemikalija, kao i o značaju uvođenja bezbjednijih alternativa i potpunog usklađivanja poslovanja sa zahtjevima pravne tekovine EU	TAIEX Workshop on Chemicals: creating SDS in compliance with EU requirements - Podgorica TAIEX multi-country workshop on EU chemicals legislation - Podgorica	PKCG, MERS, AZŽS	I 2024	REALIZOVANO	III 2025		20.000 €	20.000 €	TAIEX	Nastaviti organizaciju radionica i seminara za privredne subjekte u cilju unapređenja znanja o obavezama koje proizilaze iz EU zakonodavstva o hemikalijama.
Aktivnost 4.4. Izrada nacionalnog profila izloženosti azbestu	Izrađen nacionalni profil izloženosti (usvojen na Vladi 16. januara 2025)	MERS, AZŽS, IJZCG, MRSS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025		20.000 €	4.000 €	Sredstva obezbijeđena iz budžeta	Implementirati aktivnosti definisane Akcionim planom
Aktivnost 4.5. Edukacija o mjerama zaštite i zdravlja na radu koje doprinose smanjenju izloženosti azbestu iz dotrajalih proizvoda i materijala koji ga sadrže	Promocija Pravilnika o mjerama zaštite na radu od rizika izloženosti azbestu ("Službeni list Crne Gore", br. 14/17) U okviru dotrajalih konferencije povodom obilježavanja Svjetskog dana	MRSS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025		0.00€	0.00€	Sredstva će se obezbijediti iz budžeta ili donatorskih fondova	Nastavak i proširenje edukacija o mjerama zaštite i zdravlja na radu u saradnji sa Institutom za javno zdravlje, sa fokusom na praktične smjernice za sigurno rukovanje azbestom.

	zaštite i zdravlja na radu razmatrao uticaj na zaposlene kojima radnim mjestima na kojima se obavljaju poslovi pri kojima su izloženi ili mogu biti izloženi prašini koja potiče od azbesta ili materijala koji sadrži azbest									Preporučuje se i razvoj edukativnih materijala, kao i sprovođenje redovnih radionica kako bi se osiguralo kontinuirano informisanje i podizanje svijesti o rizicima izloženosti azbestu
Indikator učinka 2: Količina zastarijelih hemikalija koje su uskladištene u industrijskim objektima u Crnoj Gori										
Polazna vrijednost: ~110t		Prelazna vrijednost: ≤60t Ostvarena vrijednost: 0					Ciljna vrijednost: ≤20t			
Aktivnost	Indikator rezultata	odgovorna institucija	Datum početka sprovođenja	Status realizacije	Planirani datum završetka	Novi rok za realizaciju (s obrazloženjem)	Planirana sredstva	Realizovana sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
Aktivnost 4.6. Pojačana kontrola i nadzor postupanja sa zastarjelim hemikalijama u industrijskim objektima i praćenje njihovog zbrinjavanja i/ili prerade	Tokom 2025. godine u odnosu na zastarjele hemikalije u bivšoj Fabrici celuloze i papira izvršen je inspeksijski nadzor, gdje je kao vlasnik hemikalija prepoznata Opština Berane, a kojoj je rješenjem	MERS, inspekcija, MUP, vlasnici zastarijelih hemikalija	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025		0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	Preporučuje se sprovođenje redovnog nadzora nad zaostalim hemikalijama u nekadašnjim industrijskim objektima kako bi se osigurala njihova pravilna identifikacija, skladištenje i eventualno zbrinjavanje ili

	naloženo da otpadne hemikalije povjeri privrednom društvu ili preduzetniku koji vrši sakupljanje ili obradu otpada, a koji posjeduje dozvolu Agencije za zaštitu životne sredine. Na rješenje ekološke inspekcije je uložena žalba u septembru, o kojoj drugostepeni organ još nije donio odluku.									prerada. Takođe, potrebno je razviti plan za upravljanje ovim hemikalijama, uključujući mogućnosti izvoza ili prerade u skladu sa važećim propisima i ekološkim standardima.
Aktivnost 4.7. Organizacija obuka za pripadnike operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, uz fokus na mjere zaštite i spašavanja od hemijskih rizika	1-3 decembra 2025 u Policijskoj akademiji u Danilovgradu održana je obuka „Jačanje kapaciteta službi za prvi odgovor u slučaju akcidenta prilikom transporta opasnih materija“. Obuku je pohađalo 60 polaznika od čega je 30 pripadnika	MUP	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	Preporučuje se nastavak organizacije obuka uz proširenje obuhvata tema, uključujući praktične simulacije intervencija u slučaju hemijskih akcidenata. Razmotriti mogućnost međunarodne saradnje i razmjene

	Uprave policije i 30 pripadnika operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje.									iskustava sa sličnim službama iz regiona radi unapređenja kapaciteta i usvajanja najboljih praksi.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Na osnovu analize realizacije aktivnosti predviđenih Akcionim planom za sprovođenje Nacionalne strategije upravljanja hemikalijama za period 2024–2026, može se zaključiti da je tokom 2025. godine ostvaren značajan napredak u implementaciji planiranih mjera.

Poseban napredak ostvaren je u oblasti usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, jačanja stručnih kapaciteta nadležnih institucija kroz obuke i međunarodnu saradnju, kao i u unapređenju aktivnosti informisanja javnosti i privrednih subjekata o obavezama u oblasti upravljanja hemikalijama.

Istovremeno, određene aktivnosti nijesu realizovane ili su djelimično realizovane, prvenstveno usljed ograničenih administrativnih kapaciteta, nedostatka tehničkih resursa i kompleksnosti pojedinih procesa, posebno u oblasti razvoja informacionih sistema i jačanja institucionalnih kapaciteta.

U cilju daljeg unapređenja sprovođenja Nacionalne strategije upravljanja hemikalijama i realizacije preostalih aktivnosti iz Akcionog plana za period 2024–2026. godine, preporučuje se sprovođenje sljedećih mjera:

- Nastaviti proces usklađivanja nacionalnog zakonodavstva u oblasti hemikalija i biocidnih proizvoda sa pravnom tekovinom Evropske unije, posebno u odnosu na izmjene REACH, CLP, BPR i PIC regulative.
- Jačati administrativne i stručne kapacitete nadležnih institucija, prije svega kroz zapošljavanje dodatnog stručnog kadra i kontinuirano stručno usavršavanje zaposlenih u oblasti procjene rizika, implementacije EU zakonodavstva i sprovođenja inspeksijskog nadzora.
- Unaprijediti međuinstitucionalnu saradnju između institucija nadležnih za upravljanje hemikalijama, zaštitu zdravlja ljudi, tržišni nadzor i upravljanje otpadom, kako bi se osigurala efikasnija razmjena podataka i koordinacija aktivnosti.
- Nastaviti razvoj informacionih sistema i digitalnih alata za upravljanje podacima o hemikalijama i biocidnim proizvodima, uključujući završetak integracije registara hemikalija i biocidnih proizvoda i omogućavanje elektronskog podnošenja prijave putem web-portala.
- Jačati aktivnosti informisanja i edukacije privrednih subjekata i javnosti o rizicima od opasnih hemikalija i obavezama koje proizilaze iz nacionalnog i EU zakonodavstva, kroz rad Nacionalnog help-deska, izradu informativnih publikacija i organizovanje radionica i seminara.
- Unaprijediti sistem praćenja bezbjednosti proizvoda koji sadrže hemikalije, uključujući objavljivanje statističkih podataka o neusaglašenosti proizvoda na osnovu laboratorijskih analiza i rezultata tržišnog nadzora.
- Nastaviti aktivnosti na upravljanju zastarjelim hemikalijama i opasnim materijama u bivšim industrijskim objektima, uključujući identifikaciju lokacija, procjenu rizika i planiranje njihovog bezbjednog zbrinjavanja ili prerade u skladu sa važećim propisima.

- Sprovesti aktivnosti definisane Nacionalnim profilom izloženosti azbestu, sa posebnim fokusom na edukaciju radnika i nadležnih institucija o mjerama zaštite i zdravlja na radu.
- Jačati saradnju sa Evropskom agencijom za hemikalije (ECHA) i drugim relevantnim institucijama Evropske unije kroz učešće u obukama, radionicama i projektima tehničke pomoći.
- Jačati kapacitete službi za reagovanje u slučaju hemijskih akcidenata, kroz organizaciju redovnih obuka, simulacionih vježbi i saradnju sa međunarodnim partnerima.

Sprovedenjem navedenih preporuka očekuje se efikasnija implementacija Nacionalne strategije upravljanja hemikalijama, unapređenje sistema upravljanja hemikalijama u Crnoj Gori, kao i dalje usklađivanje sa standardima i praksama Evropske unije.

Takođe, evidentno je da određene aktivnosti nijesu zahtijevale utrošak sredstava u izvještajnom periodu, iako su bile planirane, što ukazuje na potrebu za realističnijim planiranjem finansijskih projekcija u narednim fazama sprovođenja Strategije.

U narednom periodu preporučuje se unapređenje planiranja i praćenja finansijskih sredstava, uz jačanje kapaciteta za pripremu i implementaciju projekata finansiranih iz EU i drugih međunarodnih izvora. Poseban fokus treba staviti na obezbjeđivanje sredstava za razvoj IT sistema, kao i za jačanje administrativnih i stručnih kapaciteta, koji predstavljaju ključne preduslove za efikasnu implementaciju Strategije.